

Over de groei van het aantal broedparen van de nijlgans in onze regio is het een en ander bekend, maar over de ruigebieden van deze nijlganzen weten we nog vrijwel niets. Een waarneming op het Eemmeer door Dick Jonkers, kan een nieuw licht werpen op deze kwestie.

Pieter Schut

Randmeren mogelijk geschikt ruigebied voor de Nijlgans

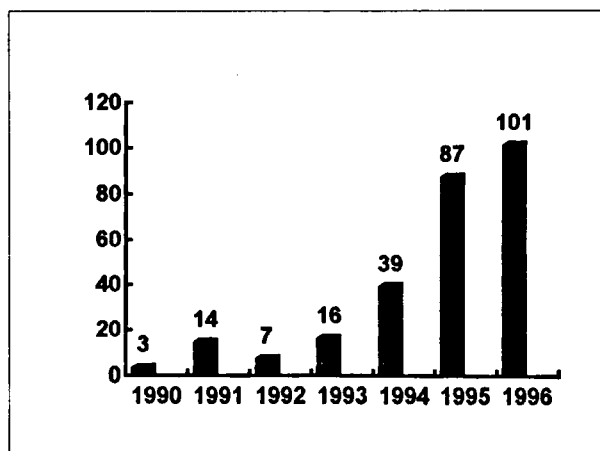
Uit alle cijfers blijkt nog steeds dat het aantal broedparen en het aantal waarnemingen van nijlganzen in ons land toeneemt. De exotische vogel, die minder dan dertig jaar geleden alleen maar in watervogelcollecties voorkwam, is inmiddels een bekende verschijning geworden in grote delen van ons land. In ons werkgebied broedden naar schatting zestig paren, landelijk ligt dit aantal inmiddels op vele honderden. Die nijlganzen zijn behalve in onze omgeving voornamelijk te vinden in het Noord- en Zuidhollandse duinengebied en in het gehele Nederlandse grote rivierengebied en in delen van Noord-Brabant.

Nijlganzen broeden al vroeg in het seizoen en hebben weinig natuurlijke vijanden. Al in het tweede levensjaar kunnen de meeste nijlganzen zich voortplanten. Het gevolg hiervan is dat na de broedtijd steeds grotere groepen van deze vogel gezien kunnen worden, tot enkele tientallen exemplaren aan toe. In ons werkgebied zijn in het najaar waarnemingen van groepen met meer dan twintig exemplaren geen uitzondering meer. De stijging van het aantal waarnemingen in de winter wordt ook geïllustreerd door de cijfers van de midwintertelling in ons werkgebied in tabel 1.

Na het broedseizoen

In het najaar zoeken nijlganzen plaatsen op om gezamenlijk te ruien. Op die plaatsen maken de vogels groepsgewijs de slagpen-ruï door. Over de ruipaatsen van de nijlgans in onze regio is tot nu toe niets bekend. Wel weten we dat bijvoorbeeld langs de Gelderse IJssel, bij Doesburg, een grote ruipaats is. Hier werden tot driehonderd exemplaren geteld (Van den Bergh). In de Osdorper Binnenpolder, aan de westelijke zijde van Amsterdam, worden buiten het broedseizoen regelmatig grote groepen gezien van 50 tot 75, zelfs tot 180 dieren (Melchers et. al). Op een weiland bij Huis te Vogelenzang in Vogelenzang werd op 28 januari 1996 een groep van 160 exemplaren gemeld (Vogeljaar 44(2):95). Een waarneming van Dick Jonkers geeft een indicatie over de plek waar mogelijk veel van de "Gooise" nijlganzen ruien: in rustige afgelegen plekken in het Gooi- en het Eemmeer. Dick

zag op 22 oktober 1995 42 nijlganzen bij elkaar op een eilandje ten zuiden van het eiland de Dode Hond in het Eemmeer. Een dergelijk grote groep is in onze regio nooit eerder gemeld. Wel is er een waarneming bekend van 38 nijlganzen in de Bethunepolder bij Maarssen, net buiten ons werkgebied (med. C. de Rooij), maar deze vogels werden gezien op 13 januari 1995 en in januari heeft de nijlgans de ruï al achter de rug en staat zijn broedseizoen voor de deur. Het bebroeden van de eieren duurt een maand en er zijn in onze omgeving (Bantam, Bussum) al in de loop van maart nijlganzen met jongen gezien.

Tabel 1. Nijlganzen in Gooi en Omstreken tijdens de midwinterwatervogeltelling.

Er zijn twee redenen waarom het belangrijk blijft om zoveel mogelijk gegevens over de nijlgans te verzamelen, ook in Gooi en Omstreken. Ten eerste is de soort relatief "nieuw" en het is interessant om vernieuwingen vast te leggen. Maar misschien belangrijker is dat de nijlgans als exoot een redelijk onbeschermd leven leidt. De soort heeft een slechte naam, omdat het andere, inheemse, soorten het leven onmogelijk zou maken. Het blijft goed om hier op te letten. Er zijn immers wel agressieve daden gezien bij nijlganzen in gevangenschap (tot en met het verdrinken van merels aan toe), maar van serieuze agressie van nijlganzen die de vrijheid hernoemen hebben, is in ons gebied vrijwel niets bekend. Wel is het bekend dat de nijlgans vogels (inclusief soortgenoten) niet duldt in de omgeving van zijn broedplaats. Steeds vaker komen er ook meldingen van broedgevallen op hoge posities, zoals kerktorens, roofvogel-

Nijlgans

nesten en paalnesten, die eigenlijk bestemd zijn voor ooievaars. Hier schroomt de nijlgans niet om de oorspronkelijke bewoners te verjagen.

Dit gedrag leidt, ook onder vogelaars, tot discussie. Wat moeten we met deze indringer, die ook nog een vechtersbaas is? Volgens de Jachtwet is de soort in elk geval vogelvrij. Zoals we al in

een vorige Korhaan schreven heeft minister Van Aartsen de nijlgans en ook de rosse stekeltaart onlangs aangewezen als niet inheemse faunasoorten. De consequentie hiervan is dat de soort bejaagbaar is.

Al met al reden genoeg om te proberen meer te weten te komen van deze mooie vogel.

Maak nog eens een waarnemingskaartje wanneer je de nijlgans ziet. Let daarbij op groepen en bijzonder gedrag.

Literatuur

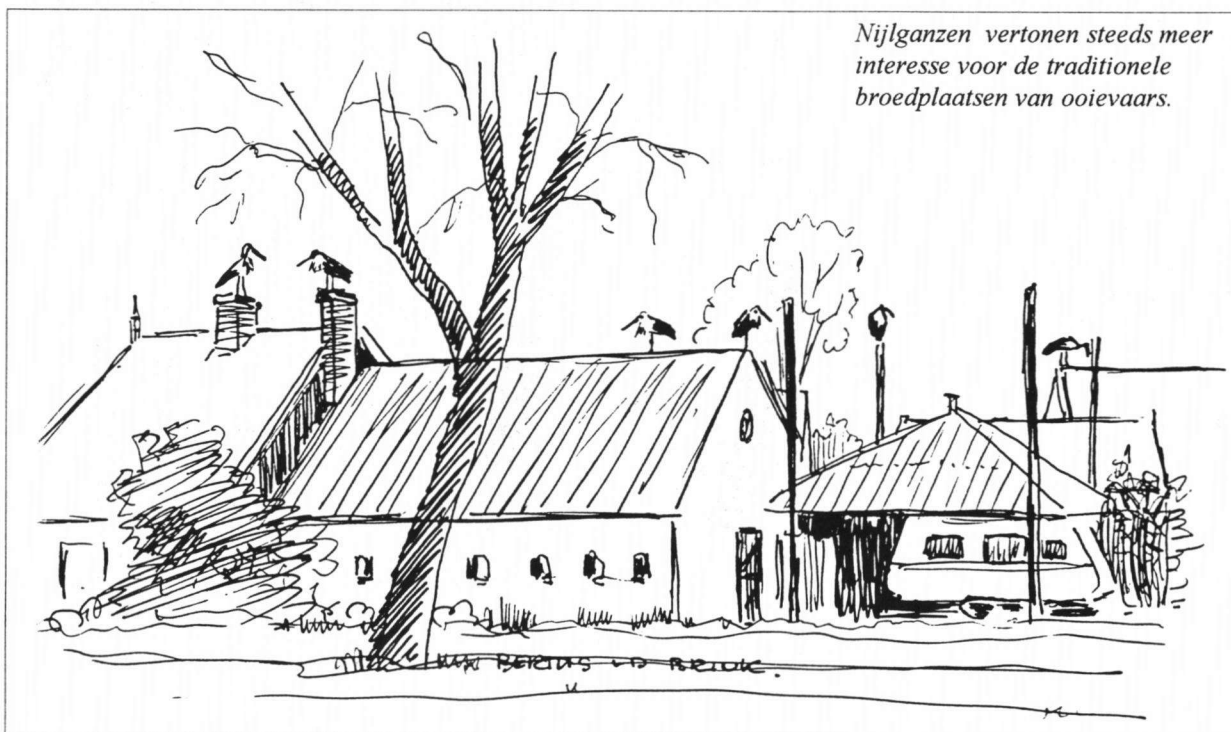
Bergh, L. van den. 1993. De nijlgans, een avifaunistische aanwinst, of een probleemvogel? Argus 2.

Melchers, M. en R. Daalder. 1996. Sijsjes en Drijsijsjes. De vogels van Amsterdam. Schuyt & Co, Haarlem.

Schut, P. 1994. De nijlgans is een blijvertje in het Gooi en de Vechtstreek. Korhaan 28 [5] 131-134.

Schut, P. In voorbereiding. Midwinter-watervogeltelling 1996.

Sovon, 1987. Atlas van de Nederlandse vogels. Sovon, Arnhem: 108.

Nijlganzen vertonen steeds meer interesse voor de traditionele broedplaatsen van ooievaars.